

In memoriam Henk J. Lichtenbeld.

Henk S. Lichtenbeld

Op 25 april 2020 is mijn vader Henk J. Lichtenbeld overleden, 4 dagen voordat hij 91 jaar zou zijn geworden.

Henk is geboren op 29 april 1929 te Zwolle. Tijdens de oorlogsjaren woonde hij in Kampen, waar zijn interesse in vogels is ontstaan. Op het Gemeentelijk Lyceum aldaar kreeg hij biologieles van de ornitholoog C.G.B. ten Kate. Mijn vader had het er nog dikwijls over. Ze gingen dan, al slootjes springend, naar zee (IJsselmeer) om daar vogels te kijken. Hij was ook lid van de Nederlandse jeugdbond voor Natuurstudie (NJN) in Kampen.

Na de oorlog verhuisde het gezin naar Utrecht en vanaf 1947 werkte hij bij de Gemeente Utrecht. Ook in deze nieuwe omgeving werd het "vogelen" weer opgepakt. Zo heb ik uitgeschreven vogelwaarnemingen en notitieboekjes gevonden vanaf 16-02-1952 doorlopend tot aan 2018. Dit hele archief gaat naar de Heimans en Thijsse Stichting te Amsterdam waar het zal worden gearchiveerd. Daarna zal het vogelarchief hopelijk een plekje krijgen in een Utrechts archief.

Hij was ook betrokken bij de oprichting in 1953 van de "Vogelwerkgroep Utrecht". Daar heb ik brieven van gevonden. Maar de officiële oprichting is kennelijk in 1957 geweest. De voorloper van de Vogelwacht Utrecht. Baron A. van Lynden was hier destijds de voorzitter van en Sjoerd Braaksma de secretaris. Vooral met Baron van Lynden heeft mijn vader veel gevogeld.

Al in 1954 werden er vanuit deze Vogelwerkgroep trektellingen georganiseerd op diverse locaties. Zo waren er telposten op de Leusderheide, het Hazenwater, en locaties rond Zeist, De bilt en Utrecht. Mijn vader stond vaak op de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal nabij de spoorbrug bij Vleuten. Daar is hij ook een keer opgepakt op verdenking van spionage! Iemand met een verrekijker om zijn nek was uiterst verdacht kennelijk. Het vogels kijken was toen nog niet zo bekend als tegenwoordig.

In 1957 ontving mijn vader zijn eerste vogelvergunning F. Daarmee mocht hij legaal vogels vangen t.b.v. het ringonderzoek. 1957 was ook het jaar dat er voor het eerst in Nederland met mistnetten gevangen kon worden. Dit nieuwe vangmiddel opende een nieuwe wereld voor de ringers. De eerste netten werden geleverd aan een aantal serieuze ringers om de bruikbaarheid hiervan te beproeven. Mijn vader was daar één van.

In 1959 werd door enkele ringers een contactgroep opgestart (Jaap Taapken en Henk J. Lichtenbeld) om zodoende beter contact te krijgen tussen de ringers in Nederland en te komen tot het uitwisselen van gegevens, vangmethoden en ervaringen. Mijn vader was hier de secretaris van. Hieruit zijn later de Ringersdagen voortgekomen en ook het blad "Op het Vinkentouw".

Ook in de jaren '50, ik vermoed 1957/1958 (ik heb hier geen exacte datum van kunnen

vinden) is Vogelringstation (VRS) Groenekan opgericht door Nico Marra, Henk Holtman en Henk J. Lichtenbeld. Ook hiervan was mijn vader de secretaris. Het VRS Groenekan bestaat trouwens nog steeds en er wordt nog steeds vogels geringd onder deze naam. Ik heb samen met mijn vader tot en met 2014 gevangen op onze vaste vangplek te Maarssen. Ik vond dat heel gewoon, maar dat was het niet. Mijn vader was toen al 85 jaar!! Wij hebben hier ontelbare mooie momenten samen beleefd.

In augustus 1958 kwam er een vergunning vrij om een Vinkenbaan te mogen starten op Fort Hoofddijk. Er werden ontelbare uren in gestoken om zo'n baan te maken en werkend te krijgen. De eerste vogel die hiermee gevangen werd bleek een Klapekster te zijn!

Al snel kwamen er meer vergunningen om het ringwerk uit te breiden. In 1959 kreeg VRS Groenekan een vergunning voor de opspuitereinen van Kanaleneiland, In 1962 voor Overvecht en in 1964 voor Flevoland.

Vanaf 1971 werd hij lid van de redactie van "Het Vogeljaar" en van het bestuur van de stichting die dit blad uitgeeft. Samen met Jaap Taapken verzorgde hij de eindredactie. In 1978 nam hij de samenstelling van de rubriek "veldwaarnemingen" over van Jaap Taapken. Dat heeft hij gedaan tot januari 1994.

Hij heeft samen met Jaap Taapken verschillende Engelstalige vogelboeken vertaald en bewerkt. Dit waren: Elseviers Gids van de Europese Vogels (H. Heinzel, R.S.R. Fitter & J. Parslow 1973), Elseviers Vogel Atlas (C. Hilary Fry & J.J.M. Flegg, 1975), Elsevier Broedvogelgids (Colin Harrison 1977), en Elseviers Zeevogelgids (H. Heinzel & G. Tuck 1980).

Ook heeft hij artikelen geschreven in Het Vogeljaar en in De Kruisbek.

Sinds 1983 controleerde hij rondom Utrecht vele honderden nestkasten. In Den en Rust in Bilthoven wordt dit nog steeds gedaan. Dat heeft hij vol kunnen houden tot en met 2014. Dat waren alleen nog de kasten in Den en Rust te Bilthoven.

Voor zijn vele verdiensten als amateurvogelwaarnemer ontving hij in 1974 de Gouden Lepelaar.

Ik heb 45 jaar met mijn vader in het veld gelopen en vogels gekeken en gevangen. Die prachtige herinneringen neemt niemand mij meer af.

En... zoals Bert van Dijk van Staatbosbeheer (eigenaar van onze vanglocatie De Molenpolder) zo prachtig verwoordde: Een icoon van vogelend Utrecht is niet meer....

En zo is het ...

Henk S. Lichtenbeld.

